

Magyar tudományosság a világban Hírösszefoglaló – 2024. április

Hírek, események

ENCOUNTERS IN/AMONG LANGUAGE, LITERATURE, AND ARTS – A Sapientia EMTE Csíkszeredai Kara, Humántudományok Tanszéke angol nyelvű nemzetközi konferenciát szervezett Csíkszeredában. Az *Encounters in/among Language, Literature, and Arts* című – hibrid módon megrendezett – konferencia két plenáris előadóval, illetve párhuzamosan 3 szekció előadásaival várta a hallgatóságot. Társszervező a KAB Irodalomtudományi szakbizottsága volt <https://kab.ro/>

KEREKASZTAL A NEMZETKÖZI PI NAP ALKALMÁBÓL – Március 14. a nemzetközi PI nap, a matematika egyik leghíresebb számának ünnepe. A nap kapcsán az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar matematikusai kerekasztal beszélgetést tartottak. Az esemény társszervezője a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács volt. [...] **Takács Márta**, rendes egyetemi tanár, MTTK, Szabadka, a VMAT elnökségi tagja elmondta: „Ma sikerült meghívniunk újvidéki kollégáinkat is, akik a felsőoktatásban matematikát tanítanak magyar nyelven vagy magyar ajkúak. Általában arról beszélgetünk, hogy kinek milyen kutatási területei vannak éppen, milyen közös projekteket tudunk esetleg indítani és szervezni...” <https://vmat.rs/>

ÉLEN JÁRNI A TUDOMÁNYOSSÁGBAN, A PÉLDAMUTATÁSBAN – ÚJRAINDULÁSA ÓTA 34. KÖZGYŰLÉSÉT TARTOTTA AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET – Ünnepi hangulatban zajlott az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) éves közgyűlése szombaton, a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. Amint **Bitay Enikő** EME-elnök köszöntőjében kiemelte: az erdélyi magyar tudományosság megőrzésén, s folyamatos fejlesztésén munkálkodó civil szervezet megalakulásának 165. évfordulóját ünnepli idén. Ez a bejelentés adta meg a közgyűlés alaphangját, különleges töltetet adva az eseménynek. A felszólalók valamennyien az EME érték- és hagyományteremtő munkáját értékelték. Mint elhangzott: az eredményeket számokban is ki lehet

fejezni, de ennél fontosabb a tagság aktív hozzáállása, a kitartás, amellyel biztosítják a fiataloknak az anyanyelven való kutatás lehetőségét, a tudományos életbe való bekapcsolódást. A szakosztályok idén is megrendezik programjaikat, s igyekeznek újdonságokat is bevezetni. Idén négyen vettek át gróf Mikó Imre-emlékplakettet, két kiadvány nyerte el az *Év Könyve* kitüntetést – Az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöksége ebben az évben **Szabó Árpád Töhötömöt**, **Kása Zoltánt** és **Sipos Gábort** kérte föl, hogy az EME Kiadójának 2023. évi kiadványai közül jelölje meg azokat, amelyek érdemesek *Az Év Könyve* kitüntető címre és ez alkalommal két munkát jutalmazott. A díjazott kiadványok: **Varga P. Ildikó: A kultúraszervező** **Vikár Béla, Egyed Emese: Francia iskola** <https://szabadsag.ro/>

🕒 **YOUNG INDEPENDENT TEAMS KUTATÁSI PROJEKT - ZÁRÓ WORKSHOP** – A Kolozsvári Akadémiai Bizottság Média- és Kommunikációtudományi Szakbizottsága társszervezésében került sor egy Tinere Echiipe típusú kutatási projekt záró workshopjára. A Cultural Traumas in Contemporary European Small National Cinemas (Kulturális traumák kortárs európai kis mozikban blog, kódszám PN-III-P1-1.1-TE-2021-0613, Színház és Film Kar, Babeş-Bolyai Tudományegyetem) című project online, angol nyelvű eseményén előadások és beszélgetések formájában mutatták be a projekt tagjai és meghívottaik eredményeiket, meglátásaikat a Cultural Traumas and Media(tization)/Kulturális traumák és média/mediatizáció hívószóval <https://kab.ro/>

NYELVTANÍTÁST SEGÍTŐ KÖNYVET MUTATTAK BE – A bécsi Finnugor Tanszéken április 9-én **Görbe Tamás** mutatta be a „*Rendszerező magyar nyelvtan*“ című kétkötetes grammatikát. A könyv az elmúlt év nyarán jelent meg, és társszerzői voltak még **Szita Szilvia** és **Pelz Katalin**. Ez a kötet a magyart idegen nyelvként tanulók számára készült. **Görbe Tamás** a berlini Humboldt Egyetem Magyar Irodalom és Kultúra Tanszékének magyar lektora. Régóta foglalkozik magyar, mint idegen nyelv oktatással minden szinten, grammatikai, szövegírási és -értési, tolmácsolási, országismereti és médiakurzusokat is tart az egyetemen <https://volksgruppen.orf.at/>

AZ AMERIKAI MAGYAR AKADEMIKUSOK TÁRSASÁGÁNAK VIII. KONFERENCIÁJA – Az Amerikai Magyar Akadémikusok Társasága (AMAT) 8., éves konferenciájára Washington DC-ben, Magyarország washingtoni nagykövetségének épületében került sor 2024. április 5-én. Az AMAT éves konferenciája immár nyolcadik éve szolgál központi helyszíneként az Amerikai Egyesült Államokban élő magyar kutatók számára. A konferencia egyedülálló személyes találkozási pontot kínál a különböző tudományterületekről érkező magyar származású tudósok részére, lehetőséget teremtve arra, hogy bemutassák legfrissebb kutatási eredményeiket... <https://mta.hu/>

VILÁGUNK A TUDOMÁNYOS KUTATÁSOK PRIZMÁJÁN KERESZTÜL -

Lezajlott a 14. Tudóstalálkozó A Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács 2024. 04. 13-án 14. alkalommal tartotta meg a Vajdasági Magyar Tudóstalálkozót Szabadkán, a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar termeiben. A rendezvényt a VMAT elnöke, **Csányi Erzsébet** és a házigazda, **Pintér-Krekity Valéria** dékánasszony mellett Budapestről az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke, **Kocsis Károly** akadémikus és **Morvai Tünde** osztályvezető, valamint Szegedről **Krisztin Tibor** akadémikus, a Szegedi Akadémiai Bizottság elnöke is köszöntötte. A tudományos konferenciára 51 rezümével regisztráltak a jelentkezők a VMAT honlapján. [...] Meglepően sok dolgozat érkezett a mesterséges intelligenciával kapcsolatban. A legizgalmasabb kérdésfelvetések talán azok, amelyek azt kutatják, hogy vajon az emberi faktor kiiktatható-e. *Ez a tudóstalálkozó is emberi kommunikáción alapszik, nem elég hozzá a virtuális vagy az online tér* – hangsúlyozta **Csányi Erzsébet**... <https://vmat.rs/>

MAGYAR AGYKUTATÓ IRÁNYÍTÁSÁVAL OLDOTTÁK MEG A MEMÓRIA EGYIK NAGY TALÁNYÁT – Rengeteg élmény ér minket nap mint nap, de ezeknek csak egy része rögzül a memóriánkban. Egészen eddig azonban az idegkutatók sem tudták, hogy milyen mechanizmus „jelöli meg” a megjegyzésre érdemes információkat. **Buzsáki György**, a New York-i Egyetem Idegtudományi Központjának Biggs-professzora, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja és munkatársai a Science folyóiratban publikálták **legújabb felfedezéseiket**, amelyek arra utalnak, hogy a **Buzsáki** által negyven éve felfedezett, úgynevezett „éleshullám-fodrozódások” (az idegsejtek rendkívül gyors ütemű szinkronizált tüzelése) emelnek ki bizonyos élményeket, amelyek aztán az alvás során újból lejátszódnak, és így rögzülnek <https://mta.hu/>

ÚJ FUNKCIÓVAL BŐVÜLT A KÁRPÁTALJAI TUDOMÁNYOS ADATBANK – A Kárpátaljai Tudományos Adatbank a Momentum Doctorandus által gondozott adatbázis, amely a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásának köszönhetően azzal a céllal jött létre 2014-ben, hogy a kárpátaljai magyar kutatók és doktoranduszok egyéni és csoportos kutatásait, sikeres doktori védéseit és tanulmányait, valamint a régióval kapcsolatos felhalmozott tudásanyagot, digitalizált tartalmakat adatbázisba gyűjtve egy honlapon mindenki számára elérhetővé tegye <https://kiszo.net/>

A SZERKESZTETT VALÓSÁGTÓL AZ AFT-IG – FELKELTETTE A SZAKMA ÉRDEKLŐDÉSÉT VÁRADY TIBOR AKADEMIKUS ELŐADÁSA ÚJVIDÉKEN – *Vajon az igazság a valóság tükré?* – vetette fel a jogi rendszerek egyik vitatémájaként *A valóság és a szerkesztett valóság a jog világában* című előadásának elején **Várady Tibor** vajdasági jogtudós, a CEU professor emeritusa, a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia rendes, az MTA köztestületének külső tagja a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia (SANU) újvidéki székházában ... <https://www.magjarszo.rs/>

EL&LE ANGOL NYELVŰ NEMZETKÖZI KONFERENCIA A PARTIUMI KERESZTÉNY EGYETEMEN – 2024. március 22-én került sor az EL&LE (English Language and Literatures in English) angol nyelvű, nemzetközi konferenciára. A konferencia a PKE Angol nyelv és irodalom, valamint Modern nyelvek tanszéki csoportjainak szervezésében valósult meg. A tudományos ülésszak többéves hagyományra tekint vissza, amelyen rendszeresen vesznek részt belföldi és külföldi egyetemek oktatói. Idén 7 (romániai, magyarországi és angliai) egyetem előadói hozták el irodalommal, kultúrával, fordítástudománnyal, nyelvtanítási módszertannal és nyelvészettel foglalkozó előadásait <https://www.partium.ro/>

PHD SKILLS LAB KÉSZSÉGFEJLESZTŐ SOROZAT – Új eseménysorozatot indít a Romániai Magyar Doktorandusok és Fiatal Kutatók Szövetsége *PhD Skills Lab*¹ néven, doktoranduszok és fiatal kutatók készségfejlesztését megcélozva – A sorozat első, *Etikai dilemmák és irányelvek a kutatásban* című ingyenes képzésének meghívott előadója **dr. László Éva**, a BBTE Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézetének igazgatója, pszichológus volt. A kutatásetikai lab azzal a céllal került megrendezésre, hogy a résztvevők minél mélyebb betekintést nyerjenek azokba az etikai kérdésekbe és dilemmákba, amelyek a kutatási folyamatok során gyakran felmerülnek <https://kab.ro/>

ELECTRICITY SELF-SUFFICIENCY IN CONDITIONS OF LIBERALIZED ELECTRICITY MARKET 2024 - EXPERT SEMINAR – Marosvásárhelyen került sor az "*Electricity self-sufficiency in conditions of liberalized electricity market 2024 - Expert seminar*" rendezvényre – A szeminárium egy a Kassai Műszaki Egyetem Villamosmérnöki és Informatikai Kara által indított projekt keretében került megrendezésre. Szervezők voltak: Kassai Műszaki Egyetem (Technical University of Košice), Ostravai Műszaki Egyetem (Technical University of Ostrava), Lengyelországi PTETIS Kutatóintézet (Polish organization PTETIS), Rzeszowi Műszaki Egyetem (Rzeszow University of Technology), Óbudai Egyetem, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem. Társszervezőként a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kara is besegített azzal, hogy a bemutatott dolgozatok szerzőinek

¹ A RODOSZ – PhD Skills Lab az egész évet átölelő, négy képzésből álló sorozat célja, hogy a fiatal kutatók, doktoranduszok és mester-, akár alapképzéses hallgatók, akik érdekeltek a kutatói pályán való elhelyezkedésben, olyan skill set-tel rendelkezzenek, amellyel nemzetközi szinten is megállják a helyüket akár egy konferencián, akár egy tanulmány, kutatási projekt kapcsán

lehetőséget nyújt, hogy az Acta Universitatis Sapientiae Electrical and Mechanical Engineering sorozatunkban publikálják a dolgozataikat ... <https://ms.sapientia.ro/hu/>

NEGYEDSZÁZADNYI ERDÉLYI MAGYAR FÖLDTANI KONFERENCIASOROZAT – Negyedszázadon átívelő magyar nyelvű tudományos fórum, geológusok találkozási pontja valamelyik erdélyi, székelyföldi városban, közös gondolkodás, mérlegelés, jövőfűrkészés, útkeresés – mindez kapcsolódik ahhoz az 1999 óta évente ismétlődő rendezvénysorozathoz, amely idén tavasszal Marosvásárhelyen érte meg huszonötödik kiadását, de az elmúlt két és fél évtizedben Sepsiszentgyörgy és Kézdivásárhely is volt már házigazdája a rendezvénynek. A Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia, azaz a BKF betűszóként immár fogalommá vált a Kárpát-medencei magyar geológusok körében – legalábbis azokéban, akik fontosnak érzik, hogy anyanyelven is létezzen tudományos közlés, véleménycsere. Ez az erdélyi, magyar nyelvű konferenciasorozat nemcsak az önszerveződésben rejlő erőre mutat rá, hanem a maga módján példátlan is <https://www.3szek.ro/>

Várható események, felhívások

VII. TUDOMÁNYOS VITADÉLUTÁN A RÁKÓCZI-FŐISKOLÁN – A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a „GENIUS” Jótékonysági Alapítvány 2024. május 16-án „*Kutatás és tehetséggondozás a Rákóczi-főiskolán*” címmel Tudományos Vitadélutánt szervez. A Tudományos Vitadélután célja, hogy minél szélesebb ismeretekkel rendelkezzenek a kárpátaljai főiskolás és egyetemista hallgatók – azaz a kárpátaljai magyarság jövőjét jelentő értelmiségiek – és rálátásuk legyen a világban zajló folyamatokra, problémákra, kihívásokra. Az idei Vitadélután a 2024-es jubileumunkra kíván reflektálni, továbbá a programon bemutatkoznak Rákóczi-főiskola kutatóintézetei és a „GENIUS” Jótékonysági Alapítvány <https://karpatalja.ma/>

KÖNYVBEMUTATÓ A DOMUS CAFÉ-BAN: GÖNCZ LÁSZLÓ - A MURAVIDÉK ÚTJA A DÉLSZLÁV KIRÁLYSÁGBA – A Domus Collegium Hungaricum (Abonyi utca 10., Budapest, Hungary, 1146) ad otthont **Göncz László** történész, *Muravidék útja a délszláv királyságba* című kötetének könyvbemutatójának – Az eseményre 2024. május 14-én, 18.00 órai kezdettel kerül sor <https://www.facebook.com/events>

Portré, interjú, háttér

A TERMINI MAGYAR KUTATÓHÁLÓZATRÓL – A teljes magyar nyelvterület összehangolt feltárását tűzte ki célul a TERMINI kutatóhálózat, amelynek élén **dr. Benó Attila** nyelvész és költő, szótárszerkesztő, egyetemi tanár áll. **Dr. Gaál Péter**, a Maribori Egyetem Bölcsészettudományi Karának magyar nyelvi lektora a szlovén RTV podcastjában rövid sorozatban mutatja be ennek a nyelvtervezés szempontjából is jelentős szerveződésnek a munkáját és munkatársait – **dr. Gaál Péter** magyar nyelvi lektor folytatja a beszélgetést **dr. Benó Attilával**, a Szabó T. Attila Nyelvi Intézet vezetőjével a közhasznú irodák szerepéről, az anyanyelv és az oktatás közötti szoros kapcsolat jelentőségéről, valamint a nyelvi jogtudat fontosságáról is <https://365.rtvsllo.si/>

AZ ERDÉLYI FELSŐOKTATÁS ZÁSZLÓSHAJÓJÁNAK AZ ÉLÉN – **MARKÓ BÁLINT** ÉS **SZÁSZ LEVENTE** A BBTE REKTORHELYETTESEI – Januárban született meg a döntés, amelynek értelmében **dr. Markó Bálint** vette át a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Tagozatért felelős rektorhelyettesének, **dr. Soós Annának** helyét, míg a másik vezető **dr. Szász Levente** lett, aki korábban a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kara dékánhelyettesi tisztségét töltötte be. **Dr. Soós Anna** 12 évnyi tevékenység után vonult vissza a patinás felsőoktatási intézmény éléről, két kollegája pedig március közepén kezdhette meg a rektorhelyettesi munkát <https://www.e-nepujasag.ro/>

A FÓRUM KISEBBSÉGKUTATÓ INTÉZET „*BAGOLY MONDJA*” PODCAST SOROZATÁNAK ÚJ EPIZÓDJAI • **A multietnikus nemzetállam** – 2024. első adásában **Szarka László** történész volt a vendég, aki a multietnikus nemzetállamok kialakulásáról beszélt Kelet- Közép-Európában a 19–20. században. A beszélgetésben **Szarka László** felvázolta a nemzetállami törekvések okait a 19. századi Habsburg Birodalomban, majd az Osztrák–Magyar Monarchiában, és részletesen elemezte a hibás politikai döntéseket ... • **A demográfia mint tudomány** – **Gyurgyík László** demográfus voltaképpen egyszemélyes intézmény a szlovákiai magyar világban, hiszen ha bárki a szlovákiai magyarok demográfiájára kíváncsi, kizárólag őt kérdezi. A Bagoly mondja új adásában a demográfia alapvetéseiről, a demográfus mesterségéről, a népszámlálások történetéről beszél **Vataščin Péter** mikrofonja előtt. **Gyurgyík László** Szociológus, demográfus. Kiemelt kutatási területe a szlovákiai magyarság népesedési folyamatainak vizsgálata ... <https://foruminst.sk/>

Kérjük szíves közreműködésüket abban, hogy a tájékoztató azon részei, amelyek a kutatóhely számára relevánsak, megküldésre kerüljenek annak vezetősége, illetve minden érdeklődő és érdekelt munkatárs részére.

Együttműködésüket köszönjük!